

Motion till riksdagen 2019/20:3225

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Ökade befogenheter för och upprustning av Tullverket

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa databaser för tullpersonal och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa insynsskydd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över eventuella teknikproblem och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgodose behovet av profileringslistor och riskindikatorer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Tullverket befogenheter att beslagta gods för att sedan lämna en eventuell förundersökning till polisen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Tullverket befogenheter att stoppa och hålla kvar förövare för att sedan lämna en eventuell förundersökning till polisen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla möjligheten för tulltjänstemän att beväpna sig och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillståndsplikten för Tullverkets kameraövervakning ska slopas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheten för Tullverket att använda sig av avlyssning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tidsfördelningen inom Tullverket och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra vapenträning för fler tulltjänstemän och tillkännager detta för regeringen.

Databaser för personal, insynsskydd, teknikproblem och profileringslistor

Sveriges gränskontroller har under en längre tid varit kraftigt eftersatta och de svenska gränskontrollerna sågades fullständigt av EU efter en Schengenrapport som publicerades i september 2018. Rapporten pekade ut kontrollerna som dåligt bemannade, arbetsmetoderna uppgavs vara undermåliga och de som arbetar inom tullen saknade rätt utbildning. Kritiken kompletterades sedan då det rapporterades om en icke offentlig rapport från EU-kommissionen som visat på än värre problem. Enligt Ekot behövde de svenska myndigheterna enligt rapporten vidta brådskande åtgärder för att ta itu med de eftersläpningar och luckor som identifierats på såväl strategiska som operativa nivåer. Problemen rör alltifrån införsel av droger och vapen till människor i diverse syften: trafficking, organiserat tiggeri eller påtvingad prostitution.

Specifika problem som EU-kommissionen pekat på är enkla att åtgärda, men har av prioriteringsskäl enligt flertalet källor inte åtgärdats: Personal har inte tillgång till rätt databaser för att göra sökningar i, basen där kontrollanterna sitter är placerade på så sätt att det är svårt att upptäcka misstänkta beteenden hos resenärerna och tullpersonalens bas saknar insynsskydd så att passagerare kan se kontrollanternas skärmar. Utöver detta har det uppenbarats problem med den tekniska utrustningen (bland annat har vissa telefoner inte fungerat) och kontrollpersonal på Arlanda har inte känt till några profileringslistor och riskindikatorer som finns för att upptäcka exempelvis återvändande jihadister.

En annan utmaning finns i Sveriges vidöppna register som också är en tröskel för myndigheten och ett hjälpsamt verktyg för de kriminella, där alltifrån adresser till familjemedlemmar och inkomst ligger tillgängligt på nätet.

Dessutom har internationella ligor haft stor hjälp av Sveriges öppna bilregister. När beställarna på andra sidan Östersjön varit ute efter bildelar från specifika bilmärken – något svenska BMW- och Audiägare också i Göteborgsområdet blivit varse – har de bara behövt googla för att hitta adresser där just dessa bilar står på uppfarten.

Så sent som i våras antog riksdagen en ny kamerabevakningslag som trädde i kraft i augusti och som ska underlätta kameraövervakning i brottsbekämpande och trygghets- skapande syfte. Men vissa myndigheter var inte inkluderade: polisen, Kustbevakningen, Säkerhetspolisen samt just Tullverket.

Regeringen tillsatte då ytterligare en utredning som nu föreslår att tillståndsplikten avskaffas. Detta förslag skall nu ut på remiss och de inblandade myndigheterna och Datainspektionen är överens så denna lagstiftning förväntas vara på plats den 1 juli 2019. Ett steg i rätt riktning; dock borde tiden kunna förkortas samt bli än mer omfattande. Regeringen bör införa databaser för tullpersonal, säkerställa insynsskydd, se över eventuella teknikproblem samt tillgodose behovet av väl fungerande profileringslistor och riskindikatorer vid våra flygplatser.

Befogenheter att beslagta gods

Tullverket stöter ofta på misstänkt stöldgods som ska fraktas ut ur Sverige i samband med att man letar efter narkotika, vapen eller andra förbjudna varor. Mängden stöldgods som förs ut av utländska ligor ligger på en hög nivå och tycks i vissa fall öka. Bland annat hade stölderna av båtmotorer ökat med 30 procent under 2017 jämfört med samma period 2016. Det är inte förvånande, då det vid ett flertal tillfällen har

rapporterats om hur organiserade stöldligor från andra länder står för en betydande del av bostads- och bilinbrotten. Polisen uppger att internationella brottsnätverk beräknas stå för uppemot hälften av de cirka 20 000 bostadsinbrott som sker varje år. Polisens beräkningar av stöldgods med ett högre värde (exempelvis båtmotorer, bildelar och jordbruksmaskiner) visar att majoriteten av stölderna är utländska beställningsjobb (främst från de forna öststaterna och Baltikum).

År 2015 gjorde Polismyndigheten en kartläggning av ett femtontal utländska ligor (som livnär runt 1 500 personer på stöldgods). I en SVT-intervju med en kriminalkommissarie vid Nationella operativa avdelningen (Noa) som gjordes efter denna kartläggning framkom att de stulna sakerna skickas ut från landet via bussgods eller fraktföretag. I vissa fall kördes själva stöldgodset ut. Problemet för Tullverket är att man i väntan på polis varken får beslagta gods eller frihetsberöva personer när man hittar misstänkt stöldgods, trots att det i många fall är tydligt att en produkt borde beslagtas och transportören frihetsberövas.

Tullverket har varit tydligt med sina önskemål för att kunna utföra sitt arbete. I en tid när det rapporteras om fler skottlossningar, granatexplosioner och ett ökat drogmissbruk borde riksdagen ge sitt fulla stöd till tullarbetarna. Regeringen bör ge Tullverket befogenheter att beslagta gods samt stoppa och kvarhålla fordon och misstänkta gärningspersoner för att sedan lämna en eventuell förundersökning till polisen.

Slopad tillståndsplikt för Tullverkets kameraövervakning och ökad möjlighet till avlyssning

Gränsövergångarna i Sverige behöver som bekant övervakas på ett mer effektivt sätt för att stoppa utflödet av stöldgods men även för att följa misstänkt införsel av varor och människor. Att regeringen Löfven gav Kustbevakningen, tullen och polisen i uppdrag att samordna kontroller mer är naturligtvis positivt, men inte tillräckligt för att möta de problem vi står inför. Att utöka samarbetet mellan berörda myndigheter är naturligt, givet de rapporter vi sett, men det kräver också minskad byråkrati och kortade tider för tulltjänstemän att agera. Av den anledningen bör regeringen slopa tillståndsplikten för Tullverkets kameraövervakning. Vidare bör Tullverket få en ökad möjlighet att använda sig av avlyssning.

Översyn av tidsfördelningen inom Tullverket

Det är fullt förståeligt att merparten av arbetet från Tullverket läggs på införsel snarare än utförsel av varor, då införseln syftar till att skydda våra medborgare. Dock är det en aning märkligt att hela 98 procent idag ägnas åt införsel av varor med tanke på den problematik som existerar även när det gäller utförsel av varor. Detta får konsekvenser för vårt samhälle. Företagarna har under 2019 gjort undersökningar som visat att vart tredje företag blivit utsatt för någon form av brott de senaste fem åren, där inbrott och stölder hör till de vanligaste brotten och mycket av det som stjäls förs ut ur landet. Det går exempelvis fyra färjor dagligen mellan Göteborg och Fredrikshamn i Danmark men Tullverket har idag endast resurser att kontrollera tre till fyra av dessa per år. Det är så gott som omöjligt att få tillbaka stulna varor som fraktas ut ur landet varför det är oerhört viktigt att de stoppas vid gränsen innan de lyckats föras ut. Av den anledningen

bör regeringen se över tidsfördelningen inom Tullverket för att enklare kunna förhindra utförsel av stöldgods utan att försämra arbetet rörande införseln.

Beväpning av tulltjänstemän

Den 7 april 2017 klockan 14.53 fick polisen sitt första larmsamtal om en lastbil som kört över personer på Drottninggatan i centrala Stockholm. Plötsligt skakades Sverige av ett terrordåd och polisen bad om hjälp efter terrordådet. Tyvärr fick inte tullpersonalen på Arlanda beväpna sig trots att den misstänkte terroristen eftersöktes på en av flygplatsens terminaler. Trots att flera av tullens anställda hade vapenträning fick de inte beväpna sig och facket införde då ett skyddsstopp, vilket tvingade hem tullpersonalen. En liknande historia skedde vid Öresundsbron samma dag, då personalansvariga ansåg att det fanns två alternativ – släppa gränsen eller beväpna sig. När alternativet att beväpna sig inte fanns var det därför lätt att istället släppa gränsen.

Att skydda personalen från uppenbar fara är en självklarhet, men enligt förordningen (2016:1332) med instruktion för Tullverket har Tullverket rätt att beväpna sin personal (med hänvisning till 24 kap. brottsbalken, som reglerar nödvärn – till exempel ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom). I nämnda fall gjordes bedömningen att beväpning inte ingick då de interna styrdokumenterna bara ger dem rätt att beväpna personalen för vissa specifika arbetsuppgifter.

Tullverket är en brottsbekämpande myndighet men eftersom de står under Finansdepartementet hamnar fokus på skattefrågor. Detta pekar på en ineffektiv hantering av våra samhällsgemensamma intressen som skulle kunna förbättras om Tullverket fick den möjligheten. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att förenkla möjligheten för tulltjänstemän med vapenträning att beväpna sig för att förhindra brott. Regeringen bör även se över möjligheten att ge fler tulltjänstemän vapenträning.

Markus Wiechel (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Lars Andersson (SD)

Thomas Morell (SD)

Mikael Strandman (SD)